

Een archeologisch bureauonderzoek naar aanleiding van bodemingrepen aan de Seislaan te Middelburg (Z.)

J. Vanden Borre

ARC-Rapporten 2004-16

Groningen
22 juni 2004
ISSN 1574-6887

1 Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

Aan de Seislaan 2b in Middelburg zal in opdracht van de familie de Graaf uit Middelburg door architectenbureau Fierloos een woning worden verbouwd. Hierbij zal onder meer een kelder worden geplaatst, waarbij de bodem ter plekke op een oppervlakte van ongeveer 300 vierkante meter tot op een diepte van 3 m zal worden ontgraven. De woning bevindt zich op een terrein dat op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW, 2e generatie) wordt aangemerkt als een terrein met een hoge trefkans. De geplande verbouwing zou een bedreiging kunnen vormen voor eventuele aanwezige archeologische resten. Daarom is door architectenbureau Fierloos aan Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) uit Groningen opdracht verleend tot het uitvoeren van een archeologisch bureauonderzoek. Dit onderzoek is in maart 2004 uitgevoerd door J. Vanden Borre van ARC bv.

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied, de Seislaan 2b, ligt ter hoogte van de Noordpoort, net buiten de historische vestingwerken van de Zeeuwse stad Middelburg (afb. 1). Het ligt dus tussen twee belangrijke historische assen in: de Noordweg, die op de Noordpoort uitkomt, en de Seisweg, die naar de Seispoort leidt.

1.3 Objectgegevens

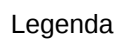
ARC-Projectcode	2004-033
Provincie	Zeeland
Gemeente	Middelburg
Plaats	Middelburg
Toponiem	Seislaan
Kaartblad	65D
Coördinaten	31.550/392.150
Periode	Middeleeuwen
Type object	Buiten stadskern/historische vestingwerken
Type bodem	Zand
Geomorfologie	Getij-inversierug

1.4 Doel van het onderzoek

Het bureauonderzoek heeft als doel de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied te bepalen en om op basis van deze bevindingen een uitspraak te doen over het eventueel te volgen onderzoekstraject.

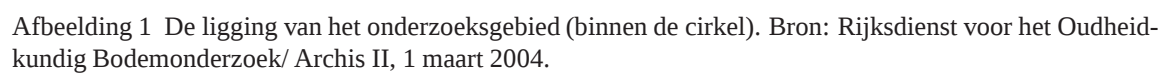
1.5 Werkwijze

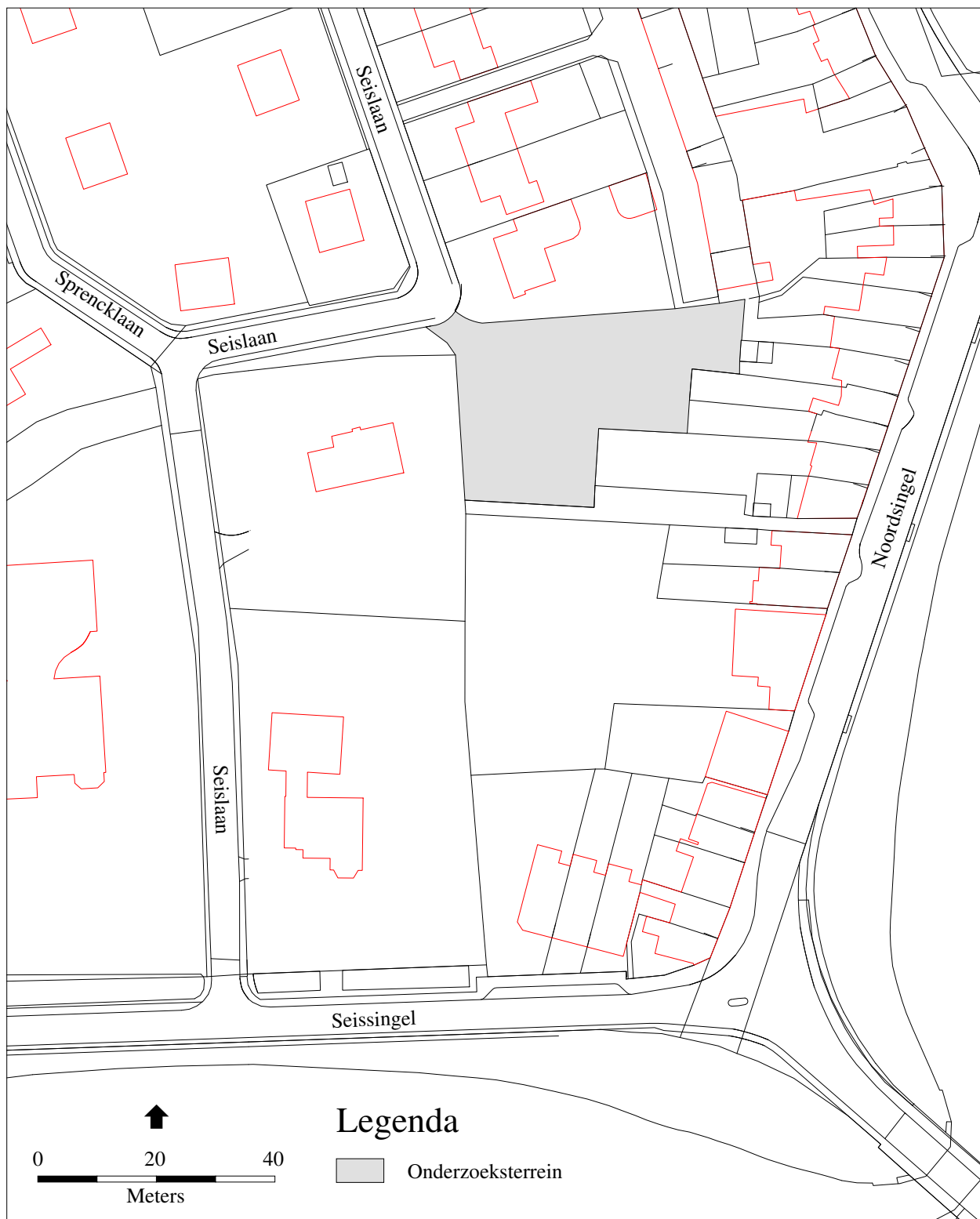
Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van verschillende historische, kadastrale en geologische kaarten die in het Zeeuwse Archief te Middelburg en/of op het internet geraadpleegd zijn. Ook is aandacht besteed aan de literatuur die

-

ROB
ArchisII

Afbeelding 2 De ligging van het onderzoeksgebied (afbeelding B. Schomaker)

betrekking heeft op het onderzoeksterrein. Daarnaast is het archeologisch informatiesysteem voor Nederland, Archis, geraadpleegd en is contact gezocht met amateur-archeologen, die rond Middelburg actief zijn. De geraadpleegde amateur-archeologen hadden echter geen informatie met betrekking tot archeologische waarnemingen op en rond het onderzoeksgebied.

2 Resultaten

2.1 Historische en geo-archeologische context

Op basis van verschillende historische kaarten en een kadasterkaart kon een beeld worden gevormd van de geschiedenis van het perceel aan de Seislaan 2b. Op een door een onbekende persoon vervaardigde kaart, gemaakt voor 1572, (Gitterberger & Weiss 1983, pp. 26–27) is het gebied in de buurt van het perceel als weiland aangeduid. Ook op de kaart van Blaeu uit 1649 maakt het perceel deel uit van weiland (Gitterberger & Weiss 1983, pp. 86–87). Op de plattegrond van Middelburg van Cornelius Goliath (1656–1657) zien we op de plaats van het onderzochte gebied een boomgaard omzoomd met sloten. Op de kaart van de Hattinga's (1724–1755) is niet duidelijk te zien of het perceel deel uit maakt van een boomgaard of een weiland. De kadasterkaart van 1940 (Wennekes 1992), tot slot, geeft geen bebouwing aan op het betrokken terrein.

Uit de stad Middelburg zijn drie archeologische monumenten in Archis vermeld. Het betreft kasteel huis Mortière, een vroegmiddeleeuwse ringwalburg en de stadskern van Middelburg (respectievelijk CMA-nrs 65D-A18, 65D-010 en 65D-013). Daarnaast zijn er 94 waarnemingen in Archis bekend. De meeste hiervan betreffen nederzettingsresten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Ook zijn waarnemingen van nederzettingsresten uit de Romeinse Tijd bekend. Op afbeelding 1 staan de in Archis vermelde waarnemingen in de omgeving van het onderzoeksgebied aangegeven. Het onderzoeksgebied heeft in Archis deels (westelijke deel) een middelhoge verwachtingswaarde en deels (oostelijke deel) een hoge verwachtingswaarde.

2.2 Bodemopbouw

Volgens de bodemkaart van Nederland wordt de bodem ter plaatse van het onderzoeksgebied geklassificeerd als Mn12A en Mn15A. Dit zijn zeekleigronden en kalkrijke poldervaaggronden. Uit de geomorfologische kaart (1:50000) blijkt bovendien dat het gebied op de flank van een getij-inversierug (3K33) ligt. De bodemopbouw in een groter gebied rondom het onderzoeksterrein kan als volgt worden weergegeven (van onder naar boven):

- kleiige en zandige Calais afzettingen;
- laag Hollandveen (ongeveer 1 m dik);
- kleiige en oudere, zandige Duinkerke-afzettingen.

Deze afzettingen hebben tezamen een dikte van ongeveer 1.5 m (Fischer 1997). Zoals vermeld ligt het onderzoeksterrein zelf op een getij-inversierug. Dit is een oude getijderekree met eventuele oeverwallen, die door inklinking van de ernaast gelegen klei- en veengebieden momenteel relatief hoog ligt. Dit komt overeen met

de verwachtingswaarden in Archis en houdt in dat het onderzoeksgebied op de flank van een kreekkrug ligt, waarbij er archeologische resten te verwachten zijn uit de Late IJzertijd of Romeinse Tijd en de Vroege- en Late Middeleeuwen.

3 Conclusies

Op basis van de bekende bodemkundige en historische gegevens kunnen enkele archeologische verwachtingen geformuleerd worden voor het onderzoeksterrein. In historische bronnen en literatuur is geen enkel spoor teruggevonden van bebouwing vóór de twintigste eeuw. Het perceel werd vanaf de 16e eeuw gebruikt voor agrarische doeleinden. Het perceel heeft dus tot in de eerste helft van de twintigste eeuw geen rol gespeeld in de uitbreiding van de stad Middelburg. Hieruit kan de conclusie worden getrokken dat de potentiële archeologische waarde van het terrein in periodes voorafgaand aan de 16de eeuw n. Chr. (Late IJzertijd–Romeinse Tijd en de Vroege- en Late Middeleeuwen) dient te worden gesitueerd.

4 Aanbeveling

Zoals hierboven vermeld is het bedreigde gebied op de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW, 2e generatie) aangegeven als een zone met hoge trefkans. Op basis van het bureauonderzoek kan bewoning uit de periode 16e – 19e eeuw uitgesloten worden. Vondsten uit oudere archeologische periodes zouden op dit terrein echter wel aanwezig kunnen zijn. Om te kunnen vaststellen of dit het geval is, verdient het de aanbeveling om een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uit te laten voeren. Aan de hand van een dergelijk onderzoek kan worden vastgesteld of archeologisch interessante lagen al dan niet aanwezig zijn of verstoord door latere bodemingrepen.

Bij dit onderzoek wordt gebruikt gemaakt van de handleiding vaaor de Programma's van Eisen van Zeeland (Van Dierendonck & Geerts 2004). Voor meer informatie hierover kan contact worden gezocht met de Provinciaal Archeoloog van de provincie Zeeland, dhr. R. van Dierendonck. Mocht uit het vervolg van het onderzoek blijken dat archeologisch waardevolle lagen bedreigd worden, dan dient in overleg met hem het vervoltraject te worden bepaald.

Literatuur

- Dierendonck, R. van & M. Geerts, 2004. *Handleiding Programma's van Eisen Zeeland*. Middelburg.
- Fischer, M.M. (ed.), 1997. *Holocene evolution of Zeeland (SW Netherlands)*. Haarlem (Mededelingen Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO 59).
- Gitterberger, F. & H. Weiss, 1983. *Zeeland in Oude Kaarten*. London/Tielt.
- Wennekes, A.F., 1992. *Kadastrale plans van Zeeland, 1812–1975*. Middelburg.